

Straatverkoop.

Verlaging van pasartarieven een ondeugdelijk middel — Een normaal economisch aanpassingsverschijnsel — Straatverkoop en rondventer — Een Regeeringsuitspraak — Geen belasting op rondventerij, wel recognitie van straatverkoopers — Het belang van buurtpasars.

De nog altijd actueele kwestie van den straatverkoop, waaraan in „Locale Belangen” reeds eenige artikelen werden gewijd en die ook tijdens het laatste decentralisatie-congres voor een wijle de aandacht had, moge hieronder nader in beschouwing worden genomen.

Men mag thans wel als vaststaand aannemen, dat een verlaging der pasartarieven niet bij machte is, om den uittocht van pasarverkoopers afdoende tegen te gaan, noch om verkoopters, die zich eenmaal langs de wegen of op de pleinen hebben genesteld, weer naar de pasars terug te trekken. Partieele tariefsverlagingen, zooals hier ter stede herhaaldelijk toegepast, bleven ten deze zonder merkbare uitwerking. Zelfs deden zich gevallen voor, dat straatverkoopers, wie men vergund had, op een pasar te verkoopen tegen hetzelfde tarief, wat zij langs den weg betaalden, te kennen gaven, een standplaats langs den weg te prefereren, en genegen te zijn, een hooger tarief te betalen, indien men hun dien straatverkoop slechts ongehinderd toestond.

Experimenteel blijkt hier verlaging van pasartarieven dus een ondeugdelijk middel.

Burgemeester Brune wees er — in ander verband — in zijn artikel in „Locale Belangen” van 1 Januari 1936, reeds op, dat tariefskwesties als deze gewoonlijk te eenzijdig worden gezien en dat er ten rechte niet in de eerste plaats aan den kant der verkoopters, maar aan dien der koopers iets niet in orde is.

Populair zou men de kwestie als volgt kunnen illustreren:

Wanneer men vroeger, in den „goeden” tijd, een auto noodig had, begaf men zich netjes gekleed (om reeds terstond een kreditfähige indruk te maken) naar een autopaleis en onderhandelde met den Manager, indien die te bereiken was.

De geringe stock was veelal al verkocht en wachtte slechts op levering; ook de „zeilende” partij was voor het grootste deel al besproken: men had rustig zijn beurt af te wachten.

Tegenwoordig verdringen de dealers zich al om Uw deur, indien ge zelfs nog niet over aanschaffing denkt.

De zaak is dus deze: als gevolg van een sterkverlaagde koopkracht en/of kooplust van den consument, zijn de vroegere verhoudingen van

vraag en aanbod radicaal gewijzigd — de vraag is sterk gedaald — en beweegt de koper zich niet meer naar den verkoper toe, doch is een trek ontstaan van den verkoper naar den koper.

Dit verklaart ook het feit, dat niettegenstaande de daaraan verbonden, ook thans relatief nog hooge kosten, er in verscheidene branches veel meer wordt gereisd dan vroeger, hetgeen men vooral in kleinere plaatsen kan opmerken, waar niet zelden de hotels van Maandag tot Zaterdag vol zitten met reizende vertegenwoordigers van handelsfirma's.

Die algemeene treklust maakte zich ook van de pasarverkoopers meester: zij zwermten uit, den koper tegemoet. Er moet hier reeds terstond scherp onderscheid worden gemaakt tusschen de begrippen „pasarverkoop” en „rondventer”. De trek van den (niet ambulanten) pasarverkoop heeft zich (nog) niet zoover uitgestrekt, dat hij reeds den koper in diens huis opzoekt of zich met kleine tusschenpoozen door de geheele stad beweegt; hij heeft slechts zijn standplaats van de pasar naar wekant of plein verlegd en is dus nog niet (ambulant) rondventer geworden. Een toename van het aantal rondventers valt weliswaar niet te ontkennen: er komen meer menschen aan de huizen, men ziet meer (primitieve) wagentjes rijden dan voorheen, maar verreweg het grootste deel der straatverkoopers wordt nog altijd gevormd door den vroegeren (niet ambulanten) pasarverkoop. Dat die straatverkoop zich moeilijk in de richting van zuivere rondventerij ontwikkelt, schrijven wij hoofdzakelijk daaraan toe, dat de straatverkoopers, die veelal met hun goederen uren hebben moeten loopen, voordat ze in de stad zijn aangekomen, fysiek niet bij machte zijn, daarna nog eens intensief aan het rondventen te gaan, terwijl het hun financieel onmogelijk is, zich dit laatste door het gebruik van eenvoudige vervoermiddelen gemakkelijker te maken.

Wanneer men plotseling komt te staan voor zulk een — in vele plaatsen verrassend snel geboren — wantoestand als die van den straatverkoop, met al zijn nadeelen (straatvervuiling, wanorde, verkeersbelemmering e.d.), dan is de eerste impuls: toepassing van overheidsdwang. Vrijwel alle locale ressorten hebben in hun netheids-, pasar- of grondhuurverordeningen bepalingen, op grond waarvan de straatverkoop politieel kan worden tegengegaan.

Gezien echter het massale karakter van het euvel, schieten hier de krachten van politie en eigen contrôledienst te kort, temeer daar de personeelsformaties in dezen tijd sterk zijn geslonken, terwijl de bemoeienissfeer op alle gebied is uitgebreid.

Maar ook indien hier overheidsdwang practisch

uitvoerbaar ware, rijst de vraag, of die dwang in deze moraliter te verdedigen is. Men heeft hier immers te maken met een, op het eerste gezicht verontrus tende, doch in wezen voor dezen tijd normale poging van den pasarhandel, om zich aan de nieuwe verhoudingen van vraag en aanbod aan te passen. Door de handelaren coûte-que-coute naar hun oude pasarplaatsen terug te dringen, bindt men den strijd aan tegen een normaal economisch (wereld)verschijnsel, tegen een zich nieuwe banen zoekend kleinhandelsverkeer, een strijd, welke zich o. i. te minder met een goede bestuursvoering verdraagt, omdat in dit geval de economisch-zwakken er het eerst door in het gedrang komen.

Heeft men deze conclusie eenmaal aanvaard, dan gaat het erom, den straatverkoop, desnoods als overgangstoestand, mogelijk te maken, doch tegelijkertijd de daaraan verbonden nadeelen zoo veel doenlijk te elimineeren.

De Stads Gemeente Madioen stelde een 10-tal, duidelijk gemarkeerde, verkoopplaatsen in, zoodanig gekozen, dat het rijverkeer er zoo min mogelijk door wordt belemmerd. Een der bezwaren (verkeersbelemmering) is daarmee grootendeels opgeheven. Doordat het aantal verkoopplaatsen tot 10 is beperkt, is het voor den reinigingsdienst aanmerkelijk eenvoudiger, wegen en pleinen schoon te houden dan wanneer de verkoop over de heele stad is verspreid, hiermede is dus een tweede bezwaar (straatvervuiling) zij het niet opgelost, dan toch aanmerkelijk bestreden. Aangezien door het instellen van een bepaald aantal verkoopplaatsen het geheel terstond overzichtelijker wordt, is tegengang door politie en eigen contrôledienst van straatverkoop buiten de verkoopplaatsen ook veel eenvoudiger geworden. Het principieel toelaten van den straatverkoop motiveert een krachtiger politieel optreden tegen verkoopers buiten de standplaatsen en zulk een optreden wordt door hen dan ook beter begrepen dan een algemeene jacht in de richting der niet meer in trek zijnde pasars. Hiermede is de opheffing van een derde nadeel, de wanorde, benaderd.

*

Teneinde de kwestie zoo zuiver mogelijk te stellen, lieten wij hierboven opzettelijk de financiële zijde der zaak buiten bespreking. De pasars verlopen; hun inkomsten dalen ontstellend. Is het geoorloofd, en redelijk, van straatverkoopers en rondventers zekere betalingen te heffen, welke, zoo niet geheel, dan toch ten deele, de bres kunnen vullen, door de pasarontvangstenvermindering in het budget ontstaan?

Fd. Burgemeester Catalani brengt in zijn artikel in Locale Belangen No. 7 van 1 April j. l. ten

deze in het geding een Regeeringsuitspraak, volgens welke zulke heffingen niet geoorloofd zouden zijn. Het gaat hier om het schrijven van den 1sten Gouvernementssecretaris aan den Stads Gemeenteraad van Cheribon ddo. 1 September 1931 No. 2064/B, waarin de Regeering Haar bezwaren kenbaar maakt tegen goedkeuring van de door dien Raad in zijn vergadering van 27 Februari 1931 vastgestelde „Verordening op het rondventen in de Stads Gemeente Cheribon”. Het essentieele gedeelte van dezen brief luidt als volgt:

„De onderhavige verordening is niet uit fiscale overwegingen vastgesteld, doch heeft tot strekking, orde en regelmaat in het straatverkeer te scheppen alsmede het pasarbedrijf te beschermen tegen déloyale concurrentie. Afgezien daarvan, dat de concurrentie, welke het pasarbedrijf van het in de Inlandsche wereld zoo gebruikelijke venten ondervindt, niet als déloyaal kan worden aangemerkt, verdient een locale belastingverordening, welke andere den fiscale belangen op het oog heeft, in het algemeen afkeuring.

Dat Uwe Raad de wanorde, welke door het venten langs de openbare wegen ontstaat, zoo veel mogelijk wil tegengaan, kan de Landvoogd slechts toejuichen, doch Zijne Excellentie is van oordeel, dat het door Uw College beoogde doel niet door middel van belastingheffing maar door zuiver politieele maatregelen dient te worden nagestreefd. Zoo zouden met betrekking tot het venten bepaalde regels kunnen worden vastgesteld en de niet-nakoming dier voorschriften met straf kunnen worden bedreigd, terwijl Uw Raad het venten ook aan een vergunning zou kunnen binden, waarbij bepaalde voorwaarden worden gesteld, bij niet-nakoming waarvan de vergunning wordt ingetrokken. Een dier voorwaarden zou b. v. kunnen zijn het verbod om te venten in de nabijheid van de gemeentelijke pasar.

Ook indien het met de onderhavige heffing beoogde doel de belasting zou kunnen rechtvaardigen, zou de verordening niettemin bij Zijne Excellentie ernstige bedenkingen ontmoeten. De heffing valt immers aan te merken als een belasting op het bedrijf van de kleinste kooplieden, die daarin slechts een poover bestaan vinden. Voor deze lieden beteekent de voorgenomen heffing een zoo zware druk, dat voor verschillende hunner het bedrijf niet meer loonend zal zijn. Daar het venten met eetwaren en kramerijen in de Inlandsche maatschappij zoo algemeen verbreid is, dat het daarvan als het ware een integreerend deel vormt, staat slechts ontevredenheid te wachten, indien aan dat bedrijf voor velen onoverkomelijke moeilijkheden in den weg worden gelegd. Daarbij komt nog dat de grootere en meer kapitaalkrachtige bedrijven, welke in winkelgebouwen en warongs

worde
drijfsb
van e
man i
welke
worde

Wij
— Reg

1e. op
v.
di

2e. o
gu
kl

Hoe
(ex-pa

Hie
op, d
rondv
rende

voor
zij hur

voren
rende

peeren
of beh

geldent
eisch g

te beta

Nu
Of i

schrifte
gelijk

grondo

Of
(vangt

straatv
punten

begrepe
laatste

Mad
ning zo

procedi
plaats

hun da
van ee

een ze
wordt

Auto
goeding

recht te
of gron

het loc
den aar

vaard,
nimmer
een dui

worden uitgeoefend niet in een gemeentelijke bedrijfsbelasting worden betrokken en het invoeren van een belasting uitsluitend voor den kleinen man in strijd moet worden geacht met de eischen, welke aan een billijke belastingwetgeving moeten worden gesteld."

Wij wijzen erop dat dit — o. i. volkomen juiste — Regeeringsstandpunt enkel betrekking heeft

- 1e. op het heffen van een belasting, d. w. z. van een betaling zonder duidelijk nawijsbare directe contra-prestatie;
- 2e. op rondventers, waarbij klaarblijkelijk gedacht is aan den overwegend-ambulanten kleinhandelaar.

Hoe is het nu met den tegenwoordigen straat (ex-pasar-) verkooper gesteld?

Hierboven vestigden wij er reeds de aandacht op, dat de ex-pasarverkoopers slechts ten deele rondventers geworden zijn. Verreweg het meereendeel heeft eenvoudig pasarplaatsen verwisseld voor plaatsen op pleinen en langs wegen, waar zij hun waren op dezelfde wijze uitstallen als tevoren op de pasars, en waar zij practisch gedurende den vollen verkooptijd verblijven: zij occuperen grond, bij het locale ressort in eigendom of beheer, zonder de vergunning, in de algemeen geldende recognitie-(grondhuur-) verordeningen als eisch gesteld, en zonder de recognitie (retributie) te betalen, bij die verordeningen bepaald.

Nu bestaan er slechts twee mogelijkheden.

Of men handhaaft à tort et à travers die voorschriften en verjaagt — indien dit practisch mogelijk ware — den straatverkooper als onwettig grondoccupant van pleinen en wegen.

Of men sanctionneert den nieuwen toestand (vangt dien a. h. w. reguleerend op) door den straatverkooper het huren van grond op bepaalde punten der stad mogelijk te maken. De lezer zal begrepen hebben dat, en waarom, wij van deze laatste oplossing voorstander zijn.

Madioen vulde daartoe zijn recognitie-verordening zoodanig aan, dat de gebruikelijke tijdroovende procedure van het aanvragen van de te huren plaats voor straatverkoopers wordt vermeden en hun dagelijks een gedrukt bewijsje (ter grootte van een pasarkaartje) wordt uitgereikt, waarbij een zeker aantal M² grond eener verkoopplaats wordt beschikbaar gesteld.

Automatisch volgt nu de heffing van een vergoeding voor het gebruik van den grond. Het recht tot heffing van zulk een recognitie, retributie of grondhuur voor het gebruik van terreinen, bij het locale ressort in eigendom of beheer, is van den aanvang der decentralisatie af algemeen aanvaard, en bij ons weten ook door de Regeering nimmer ontkend. Deze vergoeding vindt immers een duidelijk aantoonbare directe contra-prestatie

van het ressort tegenover zich: n.l. het beschikbaar stellen van grond, en draagt derhalve niet het karakter eener belasting. Evenmin geldt zij den (ambulanten) zuiveren rondventer, aangezien deze niet zoolang op de verkoopplaatsen verblijft, dat men met redelijkheid van grond-occupatie kan spreken.

Op bedoelde recognitie-heffing van (niet ambulante) straatverkoopers is bovenaangehaald Regeeringsstandpunt derhalve niet van toepassing: die heffing is slechts de bestendiging (eventuele aanpassing) van een reeds tientallen jaren bestaanden toestand en legt derhalve in wezen geen nieuwe (inderdaad in dezen tijd kwalijk te verdedigen) lasten op een economisch-zwakke bevolkingsgroep.

De tarieven der bestaande recognitieverordeningen zijn als regel niet ingesteld op grondoccupatie telkens voor één dag, zoodat het aanbeveling verdient, ze ook in dit opzicht aan te vullen en voor de straatverkoopgevallen een afzonderlijk tarief vast te stellen.

Hier is groote voorzichtigheid geboden. Ongeoorloofd is o. i., in deze de overweging te doen gelden, dat de straatverkoop de pasars concurrentie aandoet en een tarief vast te stellen, gelijk aan of meer dan de pasartarieven. Wij laten nog daar, dat men er niet mee bereikt dat de verkoopers weer naar de pasars terugkeeren: immers, diepere economische oorzaken, hiervoor geschetst, verdreven ze daarvan en, wat kleine gemeenten betreft, resulteerde de aanvankelijke jacht op straatverkoopers slechts in een algemeene vlucht naar kampongwegen, of terreinen even buiten de Gemeentegrens, onbereikbaar voor het gemeentelijk organisme. Veel meer zouden wij hier willen laten gelden de zienswijze dat, waar diverse pasars thans blijken, hun taak in den kleinhandel niet meer ten volle te kunnen vervullen, elke poging, om met wettelijke of financieele dwangmaatregelen, den straatverkoop weer naar die pasars terug te voeren, kunstmatig en onredelijk is.

Ongeoorloofd ook — alhoewel verleidelijk — is het, bij de bepaling van de recognitie budget-overwegingen voorop te stellen en haar te bepalen op zoodanige bedragen, dat de totale opbrengst minstens het tekort der pasarontvangsten dekt. O. i. verleent men dan op listige wijze aan de recognitie het karakter van een belasting, waarvoor men, nadat haar wenschelijkheid is vastgesteld, een object kiest, in dit geval dan den straatverkoop, en welke men vervolgens, als bij een inkomstenbelasting, zooveel mogelijk naar draagkracht hoofdelijk omslaat. Dit laatste leidt dan tot het rekening houden met de winsten der verkoopers en derhalve tot de vaststelling van verschillende tarieven voor verschillende waren.

De eenige juiste handelwijze lijkt ons, dat men zich bij het bepalen van de recognitie, zoover

doenlijk richt naar de bestaande recognitie-tarieven, daarbij — enkel als vergelijkingsobject — de pasartarieven raadpleegt en voor alle verkoopers, ongeacht hun vermoedelijke winst, en ongeacht den aard hunner goederen, eenzelfde tarief vaststelt. Madioen kwam op deze wijze tot een recognitie van 1 cts per M² per dag, met een minimum van 2 cts. per dag, een tarief, blijvende onder dat, hetwelk op de pasars voor onbeschutte verkoopplaatsen buiten de loodsen geldt.

*

Moet de huidige toestand nu als blijvend worden aanvaard?

Naar onze meening niet.

Relatief schijnen groote, z.g. centrale — veelal kostbare — pasars, meer onder het verschijnsel te hebben geleden dan de kleinere (buurt)-pasars. Echter kwam ook op de groote pasars het verloop op een zeker moment tot staan: zelfs keerde een klein gedeelte der straatverkoopers weer naar die pasars terug, welke dus, hoe gemakkelijk en voordelig men den straatverkoop ook maakte, een zeker onbeweeglijk minimum aan ontvangsten behielden. De veronderstelling is niet te gewaagd, dat zulk een pasar slechts daalt tot het niveau van buurtpasar en — wanneer die veronderstelling juist is — ligt daarin meteen de sleutel tot de oplossing. Bedoeld onbeweeglijk ontvangsten-minimum bewijst in ieder geval, dat de Indische pasar voorloopig nog niet heeft afgedaan en, hoezeer de zuivere rondventerij en mogelijk ook de winkel-kleinhandel in deze tijden ook zijn gestimuleerd, het zal nog wel heel wat jaren duren, voor zij de intensiteit verkrijgen, die zij b. v. in Europa bezitten, waar het marktwezen als schakel in het kleinhandelsverkeer niet van primaire beteekenis is.

In dezelfde richting wijst een in Madioen waargenomen feit, dat een nieuwe buurtpasar, opgericht in de onmiddellijke nabijheid van een straatverkoopplaats, dien straatverkoop geheel aan zich trok, en bovendien nog andere handelaren lokte, zonder het bezoek aan de overige pasars ongunstig te beïnvloeden.

Kortom, de stelling is houdbaar, dat de buurtpasar past in den tegenwoordigen trek van den verkooper naar den koper. Deze laatste eischt tegenwoordig, méér dan vroeger — en kan dat doen — heeft er, veelal vanwege personeelsbeperking, en met het oog op besparing van tijd en transportkosten, belang bij, dat de koopwaren dichter bij huis verkrijgbaar zijn.

In het midden latende de vraag, of de locale ressorten momenteel financieel in staat zijn, in voldoende mate en in redelijken tijd, een eventuele behoefte aan buurtpasars te bevredigen, zouden wij ook ten aanzien van de oprichting

dezer weinig kostbare en voor het financieel evenwicht der ressorten minder riskante pasars voorzichtigheid willen bepleiten. Men verzuime vooral niet, daarbij het oog te richten op den koper. Ook deze is mobiel geworden: soms wijzigt zich de koopkracht van een bepaalde buurt in luttele maanden tijds, b. v. door verhuizing van een koopkrachtig deel der bewoners naar andere wijken met huizen van lagere huurwaarde. Vóór alles overtuige men er zich van, dat in de betrokken buurt een toestand van stabiliteit is ingetreden. Nauwe aanraking met den handeldrijvenden stand en nauwgezette plaatselijke oriëntering zijn voor het overzien van deze en talrijke andere in aanmerking komende factoren onontbeerlijk.

Het straatverkoop-euvel heeft in het bijzonder aan kleinere ressorten de harde les geleerd dat met de oprichting van een kostbare, ideale, doch thans bedroevend-kwijnende centrale pasar alles op één kaart werd gezet.

Laten wij dit nimmer vergeten.

D. KAPTEYN.

Madioen, Juni 1936.

DECENTRALIANA.

Vergoeding van Provinciën, Stads Gemeenten en Regentschappen voor het innen van opcenten op de Landsbelastingen.

Het Gemeentebestuur van Semarang heeft in 1935 aan de Regeering verzocht de bovenbedoelde vergoeding, welke 2% van de geïnde opcenten bedraagt (S. 1927 no. 517 en S. 1932 no. 484), te verlagen tot 1%. Een mededeeling omtrent dit verzoek werd opgenomen in *Locale Belangen* van 1 April 1936, no. 7 blz. 101.

De Regeering heeft op dit verzoek afwijzend beslist, hoofdzakelijk uit overweging dat een vergoeding van 2% bij de sterk gedaalde opbrengst dezer belastingen (en dus ook van de opcenten) eerder te laag dan te hoog moet worden geacht.

Verlaging van waterleidingtarieven.

De Provincie West-Java wil blijkens een voorstel, opgenomen in het Provinciaal Blad van 30 Mei 1936 no. 6, de tarieven van de door haar geëxploiteerde waterleidingen te Tasikmalaja en Tangerang belangrijk verlagen, en wel, zooals uit een in datzelfde blad voorkomend voorstel tot begrotingswijziging blijkt, met gemiddeld meer dan 25%.

Met deze verlaging wordt bedoeld, de tarieven aan te passen bij het sterk gezonken inkomstenniveau van de bevolking, in welker behoefte aan drinkwater deze bedrijven beoogen te voorzien.

Hiermede gaat de Provincie West-Java wel een

anderen kant uit dan de meeste autonome lichamen ten aanzien van hun waterleiding-tarieven doen. In het algemeen zijn deze tarieven gehandhaafd op de oude bedragen en zijn daardoor voor de bevolking in vele gevallen drukkend, doch voor de gemeenschappen een middel om hun begroting in evenwicht te blijven houden.

Bij het beoordeelen van den maatregel in de Provincie West-Java moet er dan ook op gelet worden dat de opbrengst der waterleidingen een betrekkelijk zeer gering deel van het totaal-budget der Provincie uitmaakt.

Uitkeeringen van het Land aan de autonome gemeenschappen voor 1937.

Blijkens de ontwerp-landsbegroting voor 1937 afdeeling IV (Binnenlandsch Bestuur) is gerekend op de volgende uitkeeringen aan verschillende autonome gemeenschappen.

Subartikel 4.9.4.1	Uitkeering aan de Provincie West-Java en daarin gelegen Regentschappen	f 3.558.451,—
" 4.9.4.2	alsvoren Midden-Java	" 3 606.796,—
" 4.9.4.3.	alsvoren Oost-Java	" 3.744.416,—

Deze bedragen zijn gelijk aan die van de landsbegroting 1936.

Op de drie genoemde subartikelen is een aftrekpost toegepast van f 566.759,— zijnde (ruim) 5⁰/₁₀, welke aftrek nader over de verschillende ressorten is te verdeelen.

Subartikel 4.9.4.4	Uitkeering aan de Provincies en de daarin gelegen Regentschappen uit hoofde van de afschaffing der motorvoertuigenbelasting	f 1.302.904,—.
--------------------	---	----------------

Deze raming is gebaseerd op de in 1935 aan de provincies uitgekeerde bedragen.

Het subartikel 4.9.5.1 betreffende de uitkeering aan eenige stadsgemeenten is, zooals reeds in het nummer van 1 Juli jl. (blz. 204) werd vermeld, voor herinnering geraamd.

Na eenige op zichzelf staande uitkeeringen aan bepaalde gemeenschappen volgt dan nog subartikel 4.9.5.5 „Uitkeering aan lokale ressorten en stadsgemeenten uit hoofde van de afschaffing der motorvoertuigenbelasting" met een raming van f 1.299.731,—. Volgens de daarbij gegeven toelichting zullen de stadsgemeenten en de buiten Java en Madoera gelegen lokale ressorten evenals de provincies kunnen rekenen op hetzelfde bedrag als voor 1935 is uitgekeerd.

Tenslotte is op subartikel 4.9.6.2. uitgetrokken een som van f 100.000,— voor verdere tegemoetkomingen aan zelfstandige gemeenschappen, onder meer in verband met de winstderving

op den zoutverkoop. Dit bedrag van f 100.000,— zal volgens de toelichting waarschijnlijk geheel benodigd zijn om aan de Provincie Oost-Java ¹⁾ uit te keeren als vergoeding voor winstderving zoutverkoop.

Voor het verleenen van subsidies voor bijzondere werken is dus, evenmin als voor de met name genoemde gezondmakingswerken en kampingverbetering (subartikelen 4.9.6.3. en 4.9.6.4.) een bedrag uitgetrokken.

Bovendien zijn geheel vervallen de ramingen van de tot dusver gedane uitkeeringen in verband met de overdracht van overvaarten, in huur van gebouwen en artesische boringen en zijn eenige posten, waarop reeds eerder geen bedrag meer werd geraamd eveneens van de begroting afgevoerd. Voor eerstgenoemd doel (overvaarten) zal zoo noodig met bepaalde behoeften rekening worden gehouden bij het vaststellen der gewone uitkeering; artesische boringen zullen voortaan rechtstreeks ten laste der landsbegroting komen.

Volledigheidshalve wordt nog vermeld dat op de VIIe afdeeling (Verkeer en Waterstaat) op subartikel 7.9.1.11 is geraamd een bedrag van f 1.170.000,— voor subsidieering van door de provincies uit te voeren groote irrigatiewerken, en wel voor West-Java f 420.000.—, Oost-Java f 400.000,— en Midden-Java f 350.000,—.

Salarieering van locale ambtenaren gedurende den tijd van opkomst onder de wapenen.

De materiele positie der in werkelijken dienst opgekomen dienstplichtige landsdienaren is bij artikel 190 van de Dienstplichtregeling (Staatsblad 1924 No. 44) aldus geregeld, dat gehuwde dienstplichtigen in het genot blijven van de volle aan de burgerlijke betrekking verbonden inkomsten en dat aan de ongehuwden de helft dier inkomsten blijft toegekend, met dien verstande, dat aan de laatstgenoemden, indien zij kostwinner zijn, zoo noodig een grooter gedeelte dan de helft en zelfs het volle inkomen kan worden uitgekeerd.

Waar derhalve aan de landsdienaren gedurende den tijd van opkomst onder de wapens voldoende inkomsten worden gewaarborgd, wordt het te vrijgevig geacht om aan die dienstplichtigen boven en behalve genoemde inkomsten, nog soldij toe te kennen.

Zoolang geen zekerheid bestond, dat alle locale besturen ten aanzien van hun personeel dezelfde gedragslijn volgden als de Regeering ten aanzien van Hare dienaren, kon de toekenning van soldij

¹⁾ Dat een Provincie hier als „zelfstandige gemeenschap" wordt beschouwd is in strijd met de wettelijke terminologie. Volgens artikel 121 lid 1 der Wet op de Staatsinrichting van N.-I. vallen onder dit begrip alleen Regentschappen en Stadsgemeenten.

aan deze categorie van militieplichtigen niet achterwege worden gelaten, waarmede voor het Land niet onbelangrijke uitgaven gemoeid zijn.

Aangezien naar het inzien van den Gouverneur-Generaal de landsverdediging — waaronder ook te verstaan de handhaving van rust en orde in buitengewone omstandigheden — tot de eerste burgerplichten behoort en degenen, die voor die taak worden gesteld, het algemeen en als onderdeel daarvan ook het belang der locale ressorten dienen, ligt het, naar Zijne Excellentie meent ook op den weg van besturen dier ressorten, om dit belang onder de oogen te zien, en in hun functie van werkgever met de geldelijke gevolgen van den militieplicht voor hun personeel, voor zoover dat daaraan onderworpen is, rekening te houden op analoge wijze als het Land dit doet.

Nu bij de ordonnantie in Staatsblad 1935 No. 495 aan de Regeering de bevoegdheid is toegekend om de locale besturen voor te schrijven hunne bezoldigingsregelingen en daarmede samenhangende regelingen, waar noodig, in overeenstemming te brengen met de voor de landsdienaren geldende bepalingen, heeft Zij mij opgedragen Uw bestuur uit te noodigen onverwijld ten behoeve van het

Uwe Provincie

in dienst van Uwe (stads)gemeente werkzaam ge-

Uw Regentschap

Uwen Raad

steld dienstplichtig personeel, v. z. v. zulks nog niet heeft plaats gehad, het bepaalde in de artikelen 189 tot en met 193 van het aangehaald Staatsblad 1924 No. 44 over te nemen.

(Rondschrijven Dir. B.B. 16 Juni 1936 No. Dec. 23/2/11).

N. V. Volkshuisvesting.

Waarschijnlijk hernieuwde activiteit.

Naar wij eenigen tijd geleden reeds meldden, heeft, ter uitvoering van het desbetreffende punt in het groote werkverschaffingsprogram, door de regeering aan den Volksraad overgelegd, het Kantoor van Arbeid een voorstel ontworpen, om mede uit werkverschaffingsoogpunt de N. V. 's voor de Volkshuisvesting onder garantie der regeering ten aanzien van de financieele consequenties weer tot nieuwe activiteit te brengen, aldus de „J. B.”.

Het desbetreffende voorstel heeft den D. V. G. reeds gepasseerd, en is momenteel in studie op het departement van Financiën. Het zal vervolgens ook nog voor advies aan het departement van Economische Zaken moeten worden gezonden.

Het tot dusverre ingestelde onderzoek heeft reeds aangetoond, dat er, met de huidige prijzen en loonen, en met den huidige rentevoet, waarschijnlijk wel van een rendabele hernieuwde

activiteit sprake zal kunnen zijn. Voorts bestaat er zeker nog wel behoefte in de groote steden aan bepaalde woningtypen voor Inlanders en kleine Europeanen, in de prijsklasse van 10 tot 20 gulden per maand.

Aan den anderen kant bestaat er echter een strooming, om zeker niet tot deze nieuwe activiteit over te gaan, alvorens de eventueele financieele consequenties voor het land omstandig zijn nagegaan.

Bestuurshervorming.

Een studie in zwart en wit.

De Bestuurshervorming in de Buitengewesten werd onlangs ingezet. Men zal wellicht van mij — aldus J. W. de Stoppelaar in Koloniaal Tijdschrift Mei 1936 — een verhandeling over dit onderwerp verwachten. Indien dit zoo is, geve men deze illusie op. Mijn bedoeling is een geheel andere. Welke, zal dadelijk blijken. Ik kan evenwel niet de verleiding weerstaan hier een opmerking te maken over het afschuwelijke woord: „Bestuurshervorming”, dat reeds zooveel verwarring stichtte. Wordt het niet tijd het te vervangen door „Regeeringshervorming” als men niet aan „Regeeringsdeconcentratie” wil. Immers daarmee zou meteen duidelijk zijn, dat van uit het centrum naar alle richtingen een deel van de door dat centrum behartigde taak moet worden afgewenteld en dat

TEMBOSYNTH

DE BETERE MUURVERF MET
MATTE GLANS VOOR
BINNEN- EN BUITENWERK
GEEFT BESLIST NIET AF

Een product

SPECIAAL AANBEVOLEN VOOR
HOTELS, KANTOREN, SCHOLEN,
BIOSCOPEN, ZIEKENHUIZEN,
KERKEN, ENZ.

VRAAGT BROCHURE!

daarvoor desnoods, misschien wel liefst, de bestaande bestuursorganen rustig kunnen blijven bestaan. Immers dan zullen niet, als op Java geschiedde, bestuursbevoegdheden naar boven en beneden worden uitgestrooid, zoodat niemand er meer een touw aan vastknoopen kan.

Tot zoover de macht aan de verleiding: we keeren tot onze schapen terug.

Alle vergelijking gaat mank, maar die tusschen Nederland en Indië is wellicht de ergste invalide van alle. Het is evenwel nuttig ook eens naar het niet volmaakte te zien en, om eens naar een geheel ander beeld over te zwaaïen, een studie van zwart en wit, van tegenstellingen, is ook wel eens leerzaam. Zetten we dus Nederland en Indië naast elkaar.

Dan treft terstond het historisch verschil: in Nederland de sterke gemeenten het fundament van den staatsbouw. Daaruit groeiden Provincies, daaruit werd het land. De strijd is hier altijd geweest een poging van het centrum om zich te doen gelden. Daarom neemt de Gemeente er in het openbare leven zulk een groote plaats in en is zij eigenlijk in tal van opzichten nog altijd *de* Overheid, waarmee het publiek te maken heeft.

In Indië daarentegen is de staat van bovenaf gevormd. De Nederlandsche Overheid, die zorgde voor de Pax Neerlandica, bond samen, hetgeen verdeeld was en bouwde telkens verder met haar welvaartsdiensten. Alleen de Inlandsche Gemeente doet in klein en zuiver inheemsch verband — maar hoe treft ook hier de tegenstelling — denken aan hetgeen de Nederlandsche Gemeente voor haar burgerij beteekent.

Natuurlijk is deze tegenstelling te scherp. Natuurlijk zijn ook in Nederland wel welvaartsdiensten centraal gegroeid. Maar zonder scherp stellen van dingen kan men nu eenmaal niet. Men moet om verhoudingen te overzien — zoo is toch de beperkte macht van het menschelijk bevatten — telkens een aantal dingen elimineeren: lijnen teekenen, waar schaduwen vloeien.

Aan een tweetal objecten van Overheidszorg wil ik de tegenstellingen accentueeren: de zorg voor lager onderwijs en die voor de meer beperkte volksgezondheid, en wel in het bijzonder het toezicht hierbij geoefend.

„De lagere scholen, opgericht en onderhouden door het Rijk of de gemeenten, zijn openbare, de overige zijn bijzondere scholen”, zegt art. 5 (lid 1) van de lageronderwijswet van 1920 (S. 778) om in lid 2 aan de Provincies en Waterschappen het doen van uitgaven voor openbaar lager onderwijs te verbieden en aan waterschappen bovendien voor het bijzonder lager onderwijs. De praktijk is, dat het Rijk slechts enkele leerscholen heeft, verbonden aan kweekscholen en dat eigenlijk *alle*

openbaar lager onderwijs in handen van de gemeenten is. De Provincie is in de eerste plaats beroepsinstantie. Als subsidiegeefster voor het bijzonder onderwijs treedt ook weer voornamelijk de Gemeente op.

Ook het toezicht op het lager onderwijs is in de eerste plaats taak van de Gemeente: „Het plaatselijk toezicht wordt uitgeoefend door Burgemeester en Wethouders”, zegt art. 176 (1) van de Onderwijswet. De Gemeente stelt daartoe een commissie in en regelt haar samenstelling en inrichting (2). Zelfs kan zij eigen inspecteurs aanstellen (3), die echter niet mogen treden op het gebied aan het Rijkstoezicht voorbehouden (art. 185).

Dat Rijkstoezicht is opgedragen aan den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Natuurlijk doet hij dat niet werkelijk zelf. De wet haast zich dan ook het onder zijn toezicht te doen uitoefenen door Hoofdinspecteurs, Inspecteurs en Schoolopzieners, waarvan er thans resp. 3, 49 en 8 zijn. Voor het bijzonder onderwijs is een aparte Inspecteur aangesteld.

Terwijl nu de Hoofdinspecteurs in de eerste plaats raadslieden zijn van den Minister, zijn de Inspecteurs vooral raadslieden van de Gemeente en Provincie. Men kan t. a. v. de betrekking tusschen Inspecteur en Hoofdinspecteur niet spreken van een verhouding van ondergeschikte tot chef, hoezeer laatstgenoemde den Inspecteur leiding geeft en zelfs wel opdrachten. Immers bij uitoefening van de functies, welke den Inspecteur zijn verleend in de Lageronderwijswet, treedt deze geheel zelfstandig op.

Deze functies zijn drie-soortig, nl. 1. controleerend, 2. adviseerend en 3. wat men zou kunnen noemen dechargeerend. Met dit laatste woord wordt dit bedoeld: terwijl scholen, welker abiturienten toelatingsexamen doen voor inrichtingen van voortgezet onderwijs, een zeker resultaat kunnen laten zien in hetgeen de leerlingen op die examens presteeren, missen de volksscholen, die meerendeels eindonderwijs geven, zulk een toets.

Van genoemde functies wil ik thans eenige voorbeelden geven. Controleerend treedt de Inspecteur op, als hij de scholen bezoekt en op den aard van het onderwijs let. Bovendien let hij op den omvang van het openbaar onderwijs, waarop Gedeputeerde Staten in het bijzonder toezicht hebben, aan welke de Inspecteur hieromtrent adviseert. Hij beoordeelt — behoudens beroep op den Minister — de bestekken voor, en gunning van bouw en verbouw van scholen enz., waarvoor geen Rijkssubsidie wordt gegeven. Jaarlijks brengt hij van zijn bevindingen verslag uit aan den Hoofdinspecteur en Gedeputeerde Staten.

De Inspecteur adviseert de Gemeentebesturen en den Hoofdinspecteur in alle schoolzaken, waarin

zij zulks verzoeken. In het bijzonder geeft hij bindend advies aan Burgemeester en Wethouders (behoudens beroep op den Minister) omtrent leerplannen, schooltijden, vacaties en boekenlijst. Bij de benoeming van onderwijzers is overeenstemming voorgeschreven tusschen Inspecteur en Gemeenteraad. Kunnen beide instanties het niet eens worden, dan beslist een vergelijkend onderzoek. De Gemeenteraad ontslaat onderwijzers van gemeentescholen op verzoek, dan wel op voordracht van B. en W. of Inspecteur. (Bij niet eervol ontslag bestaat beroep op Gedeputeerde Staten).

De Inspecteur voor bijzonder onderwijs ontvangt mededeeling van het leerplan van bijzondere scholen en doet terzake voorstellen aan den Schoolraad. Ook ontvangt hij mededeeling van lesrooster, feestdagen en vacaties. Afwijkingen van het lesrooster behoeven zijn toestemming.

Gaat men dit alles na, dan ziet men duidelijk, dat het *contact van den Inspecteur met Gemeentebesturen nauwer is dan dat met den Hoofdinspecteur of met het Departement*. In de praktijk schijnt dit nog duidelijker te spreken.

Hoe geheel anders is de situatie in Indië. Uitvoerig daarop ingaan is voor de lezers van dit tijdschrift niet noodig. Voldoende lijkt het er op te wijzen, dat de Inspectie aldaar zeer sterk staat onder den invloed van het Departement, dat trouwens tot in kleinigheden alles te vertellen en uit te maken heeft op het gebied van het onderwijs. Zonder de historische ontwikkeling zou men stellig verwachten, dat juist in het kleine Holland de centrale invloed groter zou zijn dan in het uitgestrekte Nederlandsch-Indië.

Alvorens hieraan nu verder aandacht te besteden, zal ik eerst het Staatstoezicht op de Volksgezondheid behandelen. Dit vindt regeling in de Gezondheidswet van 27 November 1919 (Stbl. 784) zooals deze sedert is gewijzigd.

Het omvat:

1. het onderzoek naar den staat der Volksgezondheid;
2. aanwijzing en bevordering van middelen ter verbetering en
3. handhaving van wetten en verordeningen.

Het wordt uitgeoefend door Hoofdinspecteurs, Inspecteurs en Adjunct-Inspecteurs, welke laatste aan de Inspecteurs zijn toegevoegd.

Administratief staat daarboven de, het geheel coördineerende, Directeur-Generaal van de Volksgezondheid (een niet-medicus), die aan het hoofd van de betrokken afdeeling van het Ministerie van Sociale Zaken staat.

Als *Adviseerend* orgaan heeft de Minister een Gezondheidsraad naast zich, bestaande uit de Hoofdinspecteurs, een aantal andere, ambtshalve

zitting nemende leden en ten hoogste 60 benoemde leden.

Terwijl vóór 1919 de Hoofdinspecteurs onder algemeene leiding van den Centralen Gezondheidsraad stonden, staan ze thans, evenals de Inspecteurs, rechtstreeks onder den Minister. Vóór 1919 waren de Hoofdinspecteurs elk voor een deel van het Rijk belast met het volledig staatstoezicht op de Volksgezondheid in hun ressort. Thans is aan elk der Hoofdinspecteurs een bepaald onderdeel opgedragen voor het geheele Rijk.

Men kent nu 4 Hoofdinspecteurs:

1. die voor de eigenlijke Volksgezondheid,
2. die voor het toezicht op de artsennijbereidkunst,
3. die voor het toezicht op de volkshuisvesting en
4. die voor het toezicht op de handhaving van de vleeschkeuringswet en de drankbestrijding.

De onder 1. en 2. genoemde hoofdinspecties zullen binnenkort worden samengevoegd en zijn voor dit overzicht eigenlijk uitsluitend van belang.

Hun taak is:

1. handhaving van:
 - a. de bepalingen inzake besmettelijke ziekten,
 - b. de wet op de geneeskundige armenverzorging,
 - c. de wet tot bescherming van het diploma voor ziekenverpleging,
 - d. de wet op de uitoefening van de geneeskunde,
 - e. de voorschriften betreffende de hygiëne van het kind, de tuberculosebestrijding en de bestrijding van geslachtsziekten.
2. a. handhaving van de bepalingen op de uitoefening der artsennijbereidkunde en van de warenwet, en
 - b. de zaken rakende de hygiëne van bodem, water en lucht.

De verhouding tusschen den Hoofdinspecteur en de Inspecteurs is nog minder dan bij het onderwijstoezicht, een hiërarchische. Wel kan de Hoofdinspecteur aan de Inspecteurs opdracht geven om bepaalde onderzoeken in te stellen, maar over het algemeen werken laatstgenoemden geheel zelfstandig. Elk hunner heeft één of meer provincies als ressort, waarbinnen zij geheel zelfstandig de bovenomschreven taak uitoefenen of in sommige gevallen een deel daarvan. Zij geven zelfs in de praktijk rechtstreeks advies aan den Minister, tenzij in bijzondere gevallen kennisneming ervan door den Hoofdinspecteur noodig is, hoezeer er toch wel een voorschrift bestaat, dat zij hun adviezen aan den Minister door tusschenkomst van den Hoofdinspecteur moeten zenden.

De verhouding wordt getypeerd door art. 17 lid 2 van het K. B. van 19 Februari 1920 (Stbl. 83): „Hij (de Hoofdinspecteur) *werkt samen* met de Inspecteurs van zijn dienstvak, met wie hij, zoo

dikwij
Gener
Hij g
voorli
Art
weer
Hoofd
„Zij
acht
specte
tingen
hem v
wordt
schrift
er eer
De
art. 2
en ra
fen”)
ris va
B. en
woord
Provin
geheel
uit. L
zaamh
meente
moeten
schapp
nemen
Ook
stand
het zie
zorg
heidsta
geval
het or
en Bes
toezich
specter
advise
in Ind
der V
Het
de bes
te bre
Inspe
toegev
soort
treden
die bij
tegen
overwi
zeer g
stroef
doen
In g
bleef

dikwijls hij dat noodig acht of de Directeur-Generaal hem dat verzoekt, overleg pleegt . . . Hij geeft de Inspecteurs voor zooveel nodig, voorlichting en wenken."

Art. 23, lid m van genoemd K. B. schrijft ook weer voor, dat de inspecteurs met den betrokken Hoofdinspecteur „samenwerken". Wel luidt lid 2: „Zij nemen bij de vervulling van hun taak in acht de wenken en opdrachten, die de Hoofdinspecteur hun geeft. Zij geven dezen alle inlichtingen betreffende hun tak van dienst, die voor hem van belang zijn of die hij vraagt", maar dit wordt in de praktijk niet opgevat als een voorschrift, waardoor de verhouding tusschen beiden er een zou zijn als van chef en ondergeschikte.

De hoofdtak van de Inspecteurs is volgens art. 25, het adviseeren (het geven „van bericht en raad in alle zaken, die hun werkkring betreffen") aan Gedeputeerde Staten, den Commissaris van de Koningin, aan Gemeenteraden of aan B. en W. binnen hun ambtskring. Met andere woorden zij zijn de technische raadslieden van Provincies en Gemeenten. Deze taak oefenen zij geheel op eigen gezag en verantwoordelijkheid uit. Daarnaast hebben ze nog belangrijke werkzaamheden te verrichten. Buiten de groote gemeenten, die eigen gezondheidsdiensten hebben, moeten ze veel opsporingswerk verrichten, maatschappelijke oorzaken van ziekten nagaan, kennis nemen van de behoefte aan ziekenhuizen enz.

Ook in deze is in Nederlandsch-Indië de toestand anders, afgezien van de omstandigheid, dat het ziekenhuiswezen en in het algemeen de ziekenzorg in Nederland natuurlijk veel minder Overheidstaak is dan in Indië, ook nu nog altijd, het geval is. Toch is er meer overeenkomst dan bij het onderwijs; (Stads)gemeenten, Regentschappen en Bestuursambtenaren hebben in het gezondheids-toezicht een belangrijk aandeel, waarbij de Inspecteurs en Gewestelijke artsen evenzeer als hun adviseurs optreden. Niettemin blijft de indruk, dat in Indië de band met het Hoofd van den Dienst der Volksgezondheid nauwer is dan in Nederland.

Het schijnt wel in de bedoeling te liggen met de bestuurshervorming hierin eenige verandering te brengen. In de Buitengewesten toch zullen de Inspecteurs van de bijzondere diensten worden toegevoegd aan de Gouverneurs, teneinde als een soort diensthoofden in de groote gewesten op te treden. Het is te hopen, dat men de tegenstand, die bij de Departementen immer heeft bestaan tegen overdracht van bevoegdheden zal kunnen overwinnen, anders zullen deze Inspecteurs te zeer gebonden blijven aan Batavia en de machine stroef blijven loopen. Men zal evenwel goed doen hierbij het volgende in het oog te houden.

In gedecentraliseerd Nederland hield men vast, bleef men immers behoefte voelen, aan centrale

toezicht- en controle-apparaten, die een krachtigen invloed kunnen hebben, doordat hun in tal van gevallen medebeslissende bevoegdheid is gegeven. Maar men verleende hun groote zelfstandigheid. Nederland is klein, waardoor persoonlijke gedachtewisseling van de Inspecteurs met de Hoofdinspecteurs en zelfs met Departementsambtenaren gemakkelijk is en herhaaldelijk plaats vindt.

Indië met zijn geweldige afstanden mist het persoonlijk contact met centrale ambtenaren, mist ook een sterk voelbare en scherp reagerende publieke opinie. Men zal dus daar eenerzijds niet zoo groote zelfstandigheid aan Inspecteerend ambtenaren kunnen geven als hier, maar anderzijds hun gebondenheid aan centrale Diensthoofden niet kunnen handhaven, wil men vlug en niet te duur werken.

Gelukkig heeft men daar evenwel de beschikking over een hiërarchisch gedisciplineerd en toch soepel, op alle gebieden werkzame, leidende organisatie van gouvernements ambtenaren in het Binnenlandsch-Bestuur. Hier is de oplossing, de verbinding, welke de paradoxale eischen van de vorige alinea tot een sluitend geheel samenvoegt. Als de Departementshoofden dit inzicht krijgen zal stellig veel van hun verzet — dat niet in alle opzichten redeloos is — verdwijnen.

Ik erkende reeds; ook mijn vergelijking blijkt kreupel. Toch geloof ik, dat ze iets leeren kan

Bestuurshervorming op de buitengewesten.

In de memorie van antwoord op het afdeeliningsverslag der Tweede Kamer nopens de voorgestelde bestuurshervorming op de buitengewesten — lezen wij in het Soerabaiasche Handelsblad — wijst minister Colijn er op, dat een sobere toelichting werd gevolgd, waar het hier het in hoofdzaak ongewijzigde vroegere plan betreft.

Het doel.

De Minister brengt in herinnering de dubbele doelstelling van de bestuurshervorming: het bevorderen van de medewerking der bevolking en verder de verzorging van de belangen en het afwentelen van gedeelten der taak der centrale regeering op de te vormen krachtige bestuurs-eenheden.

De hervorming op Java en Madoera kon geen instemming verwerven, aangezien naast Java's gedecentraliseerde diensten voor het overige gebied centrale diensten bleven bestaan, dus kostbare doublures, onderlinge wrijving, enz.

De toekomstpolitiek.

De eisch kwam naar voren tot wijziging van het Indische overheidsapparaat, waardoor de zeer hoog opgevoerde last van het centrale regeerings-

orgaan zou kunnen worden gereduceerd, zich aanpassend aan de landsbehoeften, draagkracht en welvaarts- en beschavingspolitiek.

De geconcipieerde lagere autonome gemeenschappen vormen de basis van die politiek.

Autonome organen.

De vorming van, waar mogelijk, autonome organen, waardoor de medewerking van de bevolking aan de publieke zaak mogelijk wordt gemaakt, is een noodzakelijke voorwaarde voor de hervatting en verdieping van de welvaarts-politiek.

Hieruit is gebleken, dat het thans aanhangige voorstel niet strekt tot wijziging, doch tot uitvoering van het beginselplan van 1932.

Het is vanzelfsprekend, dat de splitsing voor de eerste maal moeizamen arbeid zal vergen, doch hiermede wordt de principieele basis gelegd voor de verdeling van taak en middelen tusschen het land en de toekomstige lagere gemeenschappen.

Liever dan overhaast te werk gaan, wil men thans met de instelling van groepsgemeenschappen wachten, totdat deze basis zal zijn gelegd.

De bestaande vrees.

De Minister hoopt, dat deze uiteenzetting aantoonst de ongegrondheid van de bedenkingen, dat de regeering door doorvoering van de bestuursvorming op basis van regionale rekeningen zou sturen in een richting, waaraan in 1932 niet werd gedacht.

Dat in economisch-krachtige streken de overheidszorg zal worden opgestuwd tot een hooger peil, schijnt de Minister een begeerenswaardig gevolg van het voorgedragen stelsel.

Gunstige consequenties.

Verwacht kan worden, dat de invoering van regionale rekeningen voor rechtstreeks bestuurd gebied heilzame gevolgen zal hebben, aangezien het streven naar financieel evenwicht bij een overzichtelijken stand van de regionale middelen en uitgaven meer doeltreffend zal zijn.

De Minister koestert geen vrees, dat het stelsel zal leiden tot achteruitgang of stilstand van de ontwikkeling der buitengewesten, doch is juist van meening, dat zulks een belangrijke factor zal zijn ten gunste van die ontwikkeling.

Aan de voorbereiding van de invoering van regionale rekeningen in Indië wordt met voortvarendheid gewerkt.

De hervorming op Java.

De wensch dier leden, die van den minister thans een oordeel verwachten over de bestuurs-hervorming op Java, kan niet worden vervuld,

aangezien een gedachtenwisseling hierover buiten het kader van dit onderwerp valt.

De bezuiniging.

De opmerking, dat de noodige gegevens voor de vaststelling van de bezuiniging ontbreken, is juist. Men staat echter voor de noodzaak om ten behoeve van verdere saneering dieper te graven en de wetgever dient den moed te toonen over te gaan tot saneering in grooten stijl en de uitgaven te voteeren, welke daarvoor dienen te worden gedaan.

De ervaringen met financieele decentralisatie op Java kunnen niet tegen dit stelsel worden aangevoerd, aangezien juist een systematische regeling van de thans ontworpen financieele verhoudingen op Java tot dusver heeft ontbroken. Bemoeilijking van het toezicht der Algemeene Rekenkamer ducht de minister niet.

Geen vrijheidsbekorting.

De bedoeling van de ordonnantie is slechts de Indische regeering instaat te stellen om onverwijld tot uitvoering over te gaan, doch de alkondiging in het staatsblad doet in geen enkel opzicht tekort aan de vrijheid der Kamer.

Ongewettigde vrees.

De Minister verklaart nadrukkelijk om, waar bedenkingen worden geopperd, gebaseerd op vrees voor ambtelijke decentralisatie, te mogen constateeren, dat voor die vrees geen grond aanwezig is.

Decentralisatie noodzakelijk.

Een volkomen gecentraliseerd bestuur is met gewesten en volken meer en meer in tegenspraak geraakt, weshalve de schepping van enkele krachtige bestuurscentra noodzaak is geworden, te meer wanneer straks autonome gemeenschappen in het leven zullen worden geroepen, die toezicht en leiding behoeven, doch tevens het aantal en de verscheidenheid van de bestuursproblemen zullen doen toenemen.

Aan regeeringscommissarissen zonder ambtelijk gezag zou de uitoefening van dit deel der regeeringstaak niet kunnen worden opgedragen en de instelling van nieuwe gouvernementen is een onmisbare voorwaarde voor de gezonde ontwikkeling van de staatkundige decentralisatie.

Een spoedige instelling van de groepsgemeenschappen Minangkabau, de Bataklanden, Palembang, de Minahassa, Ambon en het Bandjargebied ligt in de bedoeling.

De invoering van een Provinciaal bestuursvorm op Sumatra ligt in een niet ver verwijderd verschiët.

Er zal worden gestreefd naar een vorm van

bestuursinrichting, waarbij de groepsgemeenschappen zooveel mogelijk aansluiten bij de heerschende begrippen.

Ten aanzien van de hoofdplaats van Sumatra heeft de Indische regeering haar standpunt nog niet bepaald.

De anti-lawaai-campagne, de politieman en de toeter.

Onder bovenstaande titel heeft de kapitein districtscommandant der Koninklijke Marechaussee de heer Jhr. D. J. H. N. den Beer Portugaal — lezen wij in de Politie No. 3 van dit jaar — een artikel geschreven, in de Nederlandsche Politiegids van 8 Januari l.l. dat ook van belang is voor den Indischen politieman. Kortgeleden zijn de Nederlandsche Motor- en Rijwielwet en het Motorreglement gewijzigd en is daarin o.m. ook opgenomen een artikel, ter beperking van het geven van onnoodige verkeerssignalen.

Het nieuwe artikel 23 luidt n.l. aldus:

1. De bestuurder van een motorrijtuig, waarmede over een weg wordt gereden, is verplicht binnen bebouwde kommen van gemeenten met den hoorn en daarbuiten met den hoorn, de klaxon of de mechanische fluit een signaal te geven, wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert.

2. Met inachtneming van het in het eerste lid bepaalde, is het den bestuurder verboden gebruik van de in dat lid genoemde signaalinstrumenten te maken anders dan wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert; bovendien is hij verplicht bij het gebruik van de in het vorig lid genoemde signaalinstrumenten, zooveel mogelijk alles te vermijden, wat het schrikken van rij- of trekdieren of vee tengevolge zou kunnen hebben.

3. Het is hem, behoudens het in artikel 35, derde lid, bepaalde, verboden, binnen de bebouwde kommen van gemeenten eenig geluidsignaal anders dan met den hoorn te geven.

Onze Wegverkeersverordening bevat ook een artikel, dat het geven van onnoodige signalen verbiedt.

Het tweede lid van artikel 19 zegt n.l. dat het verboden is geluidsignalen te geven of de aandacht te trekken door roepen indien dit niet ingevolge het bepaalde in lid (1) of in artikel 12 noodig is (d.i. bij het inhalen en achteruitrijden en in de gevallen, waarbij de veiligheid van 't verkeer het geven van signalen noodig maakt).

Tevens mogen in Indië tusschen zonsondergang en zonsopgang geen signalen worden gegeven, indien de noodige waarschuwing kan worden gegeven door vooruit geworpen lichtstralen van de voorgeschreven lichtbronnen.

De Nederlandsche politieman zal door handhaving van art. 23 Motorreglement en de Indische politieman door handhaving van art. 19 Wegverkeersverordening vaak kunnen bewerkstelligen, dat er geen onnoodig lawaai wordt gemaakt door bestuurders van voertuigen.

Echter is het in de practijk gebleken dat handhaving van deze artikelen niet zoo eenvoudig is.

Hierop wijst de geachte schrijver in de eerste plaats.

Hij zegt n.l. het volgende:

„Waarom zouden we den politieman niet in het midden zetten? U zult toch allen met mij eens zijn, dat hij daar volkomen op zijn plaats is. De „stiltemenschen” aan den eenen kant, de toeteraars aan den anderen en daar tusschen in de politieman, degene, die in allereerste instantie zal hebben te beoordeelen of de bestuurder verplicht was een geluidsignaal te geven of verplicht was zulks na te laten. We leven op het oogenblik in het teeken van het „meer stilte”-motief.

De antilawaai-congressen en stilteweken zijn niet van de lucht. We worden gebombardeerd met statistische gegevens over geluidsmetingen, hier en in het buitenland, we lezen van verordeningen buiten onze grenzen, waarbij het verboden is om 's nachts zelfs maar geluidssignalen te geven, we worden overstelpt met vertoogen en voordrachten van de geleerdste geluidsprofessoren en bij dat al heeft de politieman toch maar art. 23 toe te passen, waarin vermeld staat, dat geluidssignalen dienen gegeven te worden, wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert. Maar ook moet hij thans waken, dat geen overbodige signalen worden gegeven. Voorwaar geen gemakkelijke taak. Het lijkt me daarom niet ondienstig eens na te gaan hoe de politieman tegenover het gewijzigde art. 23 dient te staan en hieraan eenige beschouwingen vast te knopen over het tegenwoordige „meer stilte” streven en de meer of mindere noodzakelijkheid van het geluidssignaal.

Laat ik beginnen met te vertellen, dat ik nog geen enthousiast antilawaai-campagnenaar ben maar ik kan het wellicht later worden wanneer ons Nederlandsch publiek zich zal hebben aangepast aan de evolutie, die zich nog dagelijks op verkeersgebied voltrekt en de voorschriften het mogelijk maken om met minder gerucht toch een maximum veiligheid te waarborgen op den weg.

Maar zoover zijn we nog bij lange niet.

Zeker, wat o. m. de Koninklijke Nederlandsche Automobiël Club tracht te bereiken, o. m. door haar antilawaai-congres, moet in hooge mate gewaardeerd worden, al zal men in het oog dienen te houden, dat het nog slechts pionierswerk is.

Menigeen trekt uit het streven dezer vereeniging echter een absoluut verkeerde conclusie en meent niet beter te kunnen doen dan elk geluidssignaal naar achterwege te laten.

Zoo las ik eens een ingezonden stuk van iemand, die er prat op ging van Amsterdam naar Maast-

tricht gereden te zijn zonder een enkel geluidssignaal gegeven te hebben.

Hoewel bij die gelegenheid door een toeval aan den dood ontsnapt zijn, heeft deze verkeerskunstenaar er echter niet bij vermeld, maar ik vermoed, dat het er niet weinig zijn geweest.

Op een gevaarlijk, onoverzichtelijk kruispunt werd een automobielbestuurder geverbaliseerd door een maréchausséepatrouille, omdat hij geen signaal had gegeven. Nadat hem eerst was meegedeeld, dat hij niet de beleefdheid behoefde te hebben om te antwoorden, werd hem de vraag gesteld, of hij ook iets ter zijner verontschuldiging had aan te voeren. Daarop antwoordde deze automobilist, terwijl hij de twee politiemannen aankeek, of hij twee anachronismen voor zich zag, dat hij lid van de antilawaicampagne was en dus geen signalen meer gaf.

Waarschijnlijk zal de hem opgelegde boete hem hopenlijk tot andere gedachten hebben gebracht.

(Wordt vervolgd).

De komende nieuwe begrotings-, rekenings- en beheersvoorschriften voor de Provinciën, Stadsgemeenten, Regentschappen en locale ressorten.

I. Voorgeschiedenis.

Naar het zich laat aanzien, zal de Regeering van Nederlandsch-Indië er vermoedelijk dit jaar toe overgaan, om nieuwe begrotings-, rekenings- en beheersvoorschriften met bijbehorende modellen vast te stellen voor de Indische autonome gebiedsdeelen; hopenlijk zullen deze voorschriften dan op 1 Januari 1937 in werking kunnen treden.

Indien deze hoop — welke reeds lang gekoesterd is — in vervulling gaat, zal dit een keerpunt in de financieele administratie beteekenen, want de toestand, zooals hij nu bestaat, is, al moge hij aan de hand van de geschiedenis verklaarbaar zijn, verre van ideaal.

Na de invoering van de staatkundige decentralisatie in 1903 en de totstandkoming van het Decentralisatiebesluit in 1904 en de Locale Raden-Ordonnantie in 1905 werden voor de in te stellen autonome ressorten in 1905 bij Gouvernementsbesluit de „Voorschriften betreffende het beheer der geldmiddelen van Gemeenten” vastgesteld. In 1906 werden deze van toepassing verklaard voor de gewestelijke en afdeulingsraden. In 1910 volgde de vaststelling bij Gouvernementsbesluit van de „Voorschriften betreffende de inrichting en den vorm van de locale begrooting van uitgaven en ontvangsten en van de locale begrotingsrekening, zoomede de bescheiden welke daarbij behooren te worden overgelegd”. Beide stellen voorschriften

waren zeer summier: de beheersvoorschriften 1905 bevatten slechts 7 artikelen, de begrotings- en rekeningsvoorschriften 1910 telden er 11. Dit kwam mede, omdat de Locale raden-ordonnantie zelf een behoorlijk aantal artikelen (n.l. 51 van de 117) wijdde aan het beheer en de verantwoording van de locale geldmiddelen.

Toen na de bestuurshervorming van 1922 de gewestelijke en plaatselijke Raden op Java en Madoera werden opgeheven en successievelijk werden vervangen door Provinciën, Stadsgemeenten en Regentschappen, wijzigde de toestand zich belangrijk ten aanzien van de geldigheid der voorschriften.

Op grond van artikel 153 der Stadsgemeente-ordonnantie (van 1924) werden de begrotings- en rekeningsvoorschriften van 1910, die voor de locale ressorten in de buitengewesten nog van kracht bleven, eveneens van toepassing voor de nieuw ingestelde Stadsgemeenten. Dit was wel verklaarbaar. De Stadsgemeenten waren praktisch een voortzetting van de voorheen bestaande Gemeenten.

Voor de geheel nieuw ingestelde Provinciën en regentschappen golden deze voorschriften echter niet. Hierin moest afzonderlijk voorzien worden. Nu bevat de Provincie-Ordonnantie (artikel 82) en de Regentschapsordonnantie (artikel 77) een bepaling, dan de Gouverneur-Generaal ten aanzien van het beheer der geldmiddelen van een provincie, resp. een regentschap zoodanige administratieve voorschriften kan geven, als hem noodig voorkomen. Door den Provincialen Raad respectievelijk Regentschapsraad vastgestelde regelingen nopens dit beheer houden op van kracht te zijn, wanneer het onderwerp, daarbij geregeld, nader door den Gouverneur-Generaal wordt geregeld.

Aangezien na de instelling van de provinciën en regentschappen de Gouverneur-Generaal niet tot vaststelling van meerbedoelde voorschriften overging, zijn de Provinciale Raden en de Regentschapsraden zelf daartoe overgegaan. De provinciën, die over meer geschoold personeel beschikten, kwamen toen in het bezit van een stel bepalingen met een min of meer eigen karakter. Voor de Regentschapsraden kwam het er echter praktisch op neer, dat zij de voor andere ressorten geldende begrotings- en rekeningsvoorschriften van 1910 copyeerden en vrijwel ongewijzigd voor hun eigen gebiedsdeel vaststelden.

De tot nu toe bestaande toestand is dus, dat op Java elk der drie provincies eigen begrotingsvoorschriften heeft; de Stadsgemeenten leven onder de hiervoor genoemde voorschriften van 1910, terwijl de Regentschappen elk afzonderlijk weer eigen voorschriften hebben vastgesteld, welke vrijwel gelijkkluidend zijn aan die van 1910. In de buitengewesten gelden eveneens de voorschriften van 1910,

Met de beheersvoorschriften is het anders gelopen, aangezien hierin de Gouverneur-Generaal wel heeft voorzien, Bij Gouvernementsbesluit van 1925 werden vastgesteld de „Voorschriften betreffende het beheer der geldmiddelen van *provinciën* en daarin gelegen *regentschappen* op Java en Madoera”, welke in 1927 bij Gouvernementsbesluit van toepassing zijn verklaard op de Stadsgemeenten. Deze beheersvoorschriften waren echter praktisch gelijk aan die van 1905, welke nog gelden voor de in de buitengewesten gelegen locale ressorten.

Nadat reeds op verschillende wijzen de aandacht was gevestigd op de fouten van de bestaande voorschriften, die of onvolledig zijn of niet meer beantwoorden aan de eischen, welke daaraan mogen worden gesteld, kwam deze aan gelegenheid vooral in het brandpunt te staan, toen de Colleges van Gedeputeerden aan den lijve hebben moeten ondervinden, hoe moeilijk het is voor de autonome gebiedsdeelen, om met inachtneming van deze voorschriften een goed financieel beleid te voeren en hoe moeilijk het eveneens is om daarop een goed financieel toezicht te baseeren.

Om slechts enkele grieven op te noemen, ontbreekt elke duidelijke bepaling of richtlijn voor de splitsing tusschen den gewonen en den buitengewonen dienst. Omtrent de verhouding van de bedrijfsbegroting tot de algemeene begroting is niets geregeld. Slechts is bepaald, dat de totalen van de bedrijfsbegrotingen in de algemeene begroting moeten worden opgenomen, een bepaling welke niet den minsten zin heeft. Over de inrichting van de bedrijfsbegroting en bedrijfsboekhouding is niets voorgeschreven. Blijkbaar is men van de veronderstelling uitgegaan dat de bedrijfsboekhouding geheel op dezelfde wijze als de begrotingsboekhouding moet worden gevoerd (dus ook volgens de cameralistische methode) In werkelijkheid kon men uiteraard de commercieele boekhouding voor de bedrijven niet missen, zoodat de wel wat dwaze praktijk is ontstaan, dat verscheidene autonome gebiedsdeelen voor hun bedrijven twee boekhoudingen hielden: een officieele (cameralistische) en een niet-officieele (commercieele).

De eerste werd dan gehouden overeenkomstig de ordonnantie-bepalingen. Hierdoor ontstonden en ontstaan nog steeds allerlei moeilijkheden en vergissingen. Het zou te ver voeren om hiervan een nadere beschrijving te geven. Slechts wil ik één voorbeeld noemen.

Volgens de bepalingen van de Provincie-Ordonnantie, Stadsgemeente-Ordonnantie en Regentschaps-Ordonnantie mogen in de algemeene begrotingsboekhouding op elken dienst (behoudens enkele uitzonderingen, die niet terzake doen) slechts

geboekt worden de ontvangsten, die gedurende het *kalenderjaar* zijn binnengekomen. Gemeentelijke inkomsten over het vorig jaar, welke in Januari worden ontvangen komen dus ten bate van het nieuwe begrotingsjaar.

Wordt voor een bedrijf dit beginsel toegepast dan krijgt men per 31 December uiteraard geheel andere eindresultaten dan wanneer men die becijfert volgens commercieele begrippen. In het eene geval houdt men niet rekening met de ontvangsten (baten) na 1 Januari, die nog betrekking hebben op den ouden dienst en in het andere geval wel. Vandaar dat men voor de bedrijven dan tweeërlei uitkomsten krijgt, n.l. een cameralistisch berekend „voordeelig saldo” en een commercieel berekende „winst”. Zelfs is het mogelijk, dat men over een en hetzelfde jaar bijv. een cameralistisch berekend „voordeelig verschil” krijgt, doch commercieel een verlies. Ter vermijding van dergelijke eigenaardigheden en hunne gevolgen hebben de meeste autonome gebiedsdeelen zelf een uitweg gezocht.

Al spoedig na de instelling van de provincies (n.l. in 1930) wendden de Colleges van Gedeputeerden zich tot den Gouverneur-Generaal met het verzoek om een commissie in het leven te roepen, welke tot taak had nieuwe aan de eischen des tijds beantwoordende voorschriften voor het financieel beheer der provincies, stadsgemeenten, regentschappen en locale ressorten te ontwerpen. De Regeering bewilligde hierin in zooverre, dat zij de Colleges van Gedeputeerden die uit hoofde van hun financieel toezicht het beste op de hoogte waren van de gebreken van de bestaande voorschriften en van de behoeften waaraan eventueel de nieuwe moeten voldoen, verzocht om het ontwerpen der nieuwe voorschriften te entameeren. Het gevolg was de instelling van een werkcomité van 3 leden, waarin elk der provinciën West-, Midden- en Oost-Java was vertegenwoordigd door een terzake kundig ambtenaar.

De Commissie, welke in 1932 haar werkzaamheden begon, was reeds einde 1932 met haar taak gereed, doch het zou tot 1935 duren, alvorens alle instanties, welke om advies waren gevraagd over de ontworpen voorschriften, hun meening terzake aan het Departement van Binnenlandsch Bestuur hadden bekend gesteld. Uiteindelijk werd het werkcomité nog eens door genoemd Departement de gelegenheid gegeven, om zijn meening uit te spreken over de uitgebrachte adviezen en gedane suggesties, hetgeen eind 1935 plaats vond. Thans is derhalve eindelijk het stadium genaderd, waarin de vaststelling van de nieuwe voorschriften spoedig kan worden tegemoetgezien.

(J. D. P. VAN DIJK

in „Financieel Overheidsbeheer”)

(Wordt vervolgd).

ADMINISTRATIEVE JURIS- PRUDENTIE.

271. Uitspraak van den Inspecteur van Financiën, Hoofd der Inspectie Makassar van 15 Mei 1936 No. S. B. /1

Het beroepschrift van Vrouwe N. te Makassar tegen den haar voor het perceel Daeng Tompostraat 21 opgelegden aanslag in de straatbelasting voor het tijdvak 1 Juli 1935 tot 31 December 1935.

Bij schrijven gedagteekend Makassar 30 December 1935 is Vrouwe N. bij den Inspecteur van Financiën, Hoofd der Inspectie Makassar in beroep gekomen van het besluit van den Raad der Gemeente Makassar van 7 November 1935, waarbij hare bezwaren tegen den aanslag in de straatbelasting voor het tijdvak 1 Juli 1935 tot 31 December 1935 van het perceel Daeng Tompostraat 21 zijn afgewezen.

De Burgemeester van Makassar heeft op 6 Februari 1936 onder no. 63/S. B. een verzoekschrift opgemaakt, waarna appellante een verweerschrift, gedateerd Makassar 15 April 1936, heeft ingediend.

De onderhavige aanslag is berekend per strekkende meter langs de Daeng Tompostraat, terwijl deze straat is gerangschikt onder de wegen der derde klasse.

Hiermede rekening houdend is de aanslag voor bovengenoemd tijdvak op grond van artikel 6 lid 1 der Makassaarsche straatbelastingverordening juncto de overgangsbepalingen bepaald op f 8.—

Appellante stelt nu, dat deze aanslag ten onrechte is opgelegd, aangezien naar hare meening één aanslag had behooren te worden opgelegd voor hare beide huizen Daeng-Tompostraat 21 en 23, vormende deze woonhuizen met hunne aanhoorigheden samen de aan haar toebehoorende kadastrale eenheid Recht van Eigendom verp. No 1116.

Appellante is van meening, dat onder „perceel”, zijnde dit het object der straatbelasting, volgens de bepalingen der bovenbedoelde verordening dient te worden verstaan de kadastrale eenheid.

Wijders is appellante van meening dat, de omschrijving van het begrip „perceel” in artikel 1 lid 2 der meerbedoelde verordening in strijd zou zijn met het Burgerlijk Wetboek, daar in deze omschrijving het begrip onroerend goed op andere wijze zou zijn bepaald dan in genoemd Wetboek.

De Burgemeester van Makassar betoogt in het verzoekschrift, dat onder „perceel” dient te worden verstaan de economische eenheid, en dat deze het object der belasting vormt.

De Burgemeester verwijst hiervoor naar bovenbedoeld artikel 1 lid 2 der verordening waarin het begrip „perceel” is omschreven als „elk on-

roerend goed of gedeelte daarvan, dat naar zijn aard of bestemming een zelfstandig geheel vormt”.

Op grond dezer bepaling acht de Burgemeester het juist, dat voor de perceelen Daeng Tompostraat 21 en Daeng Tompostraat 23 twee aanslagen zijn opgelegd, daar, al vormen deze perceelen niet ieder afzonderlijk een kadastrale eenheid, zij toch wel zijn ieder afzonderlijk een onroerend goed of gedeelte daarvan, dat naar zijn aard of bestemming een zelfstandig geheel vormt, dus ieder afzonderlijk een economische eenheid.

De Burgemeester stelt verder, dat artikel 1 lid 2 der verordening niet strijdig is met het Burgerlijk Wetboek, daar toch de verordening het begrip „onroerend goed” niet omschrijft, doch uitsluitend het in de verordening voorkomende begrip „perceel.”

Bovendien betoogt de Burgemeester, dat bij een beroep inzake gemeentebelastingen op de aangewezen beroepsinstantie door de laatste niet de verordening aan het Burgerlijk Wetboek mag worden getoetst.

In het verweerschrift handhaaft appellante hare stellingen. Zij baseert hare meening als zou in de verordening onder „perceel” zijn te verstaan de kadastrale eenheid nader op artikel 4 lid 1 der verordening, waarin is neergelegd, dat de belasting wordt berekend naar de breedte van het perceel langs den weg. Zij betoogt, dat, wanneer in de verordening onder perceel zou zijn te verstaan de economische eenheid, artikel 4 lid 1 zou hebben moeten luiden: De belasting wordt berekend naar de breedte van het perceel langs den weg, met dien verstande dat de aanslag geschiedt voor elk zelfstandig geheel dat het naar zijn aard of bestemming vormt.

Verder betoogt appellante in haar verweerschrift alsnog dat verschillende bepalingen der verordening met elkaar zouden strijden om ten slotte uit het een en ander te concludeeren, dat de verordening een ongelijkmatig zware druk legt op de bezitters van hoekperceelen.

Met betrekking tot het beroep heeft de Inspecteur van Financiën, Hoofd der Inspectie Makassar het volgende overwogen.

Alvorens te kunnen nagaan of de bestreden aanslag op grond der Makassaarsche Straatbelastingverordening al dan niet kan worden gehandhaafd dient te worden onderzocht of deze verordening, althans haar artikel 1 lid 2, strijdt met de omschrijving van het begrip „onroerend goed” in de artt. 506, 507 en 508 van het Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch Indië.

Weliswaar is geappelleerde van meening, dat dit onderzoek in deze instantie niet mag worden verricht, doch deze meening kan niet worden gedeeld, daar toch het materiele toetsingsrecht

van een
een al
het ge
den aa
rechter
rechtsw
voorsel
lagere
is verb
Een
het De
kel 51
een toe
van loc
huishou
gelegen
is, dat
Decent
Daar
de rec
lid 2 d
al dan
het Bu
Met
dit niet
wannee
zins af
gendeel
boek g
voorkor
omschri
Than
van de
de best
wij met
punt in
Uit a
belasting
ting is
(dat aan
zijnde w
wordt i
onroeren
aard of
Hieru
het een
goed.
Uit a
dat „per
Immers
belasting
grond. I
niet is l
Kadaster
aangege
het alger
min is d
bezitsrec
Artike

van een verordening van een lokalen raad aan een algemeene verordening, die toepasselijk is op het gebied, waarvoor de raad is ingesteld, ligt in den aard der rechterlijke werkzaamheid en den rechter — ook de administratieven rechter — van rechtswege toekomt, tenzij door een uitdrukkelijk voorschrift hem toetsing van verordeningen van lagere wetgevende organen aan die van hogere is verboden.

Een toetsingsverbod komt naar ons oordeel in het Decentralisatiebesluit niet voor, terwijl artikel 51 der Locale Radenordonnantie uitsluitend een toetsingsverbod bevat t. a. v. verordeningen van locale raden, die treden in de regeling van huishoudelijke belangen van binnen hun ressort gelegen ressorten van raden, waarvoor bepaald is, dat zij verbindend zijn, totdat art. 15 van het Decentralisatiebesluit is toegepast.

Daar dit geval zich in casu niet voordoet, is de rechter verplicht na te gaan of dit artikel 1 lid 2 der Makassarsche staatbelastingverordening al dan niet strijdt met de artikelen 506, 507, 508 van het Burgerlijk Wetboek van Nederlandsch Indië.

Met geappelleerde zijn wij van oordeel, dat dit niet het geval is, daar toch de verordening wanneer zij van onroerend goed spreekt geenszins afwijkt van het Burgerlijk Wetboek, integendeel het begrip onroerend goed uit dit Wetboek gebruikt ten einde het in de verordening voorkomende begrip perceel nader te kunnen omschrijven.

Thans in beschouwing nemend of op grond van de Makassarsche straatbelastingverordening de bestreden aanslag terecht is opgelegd, kunnen wij met het door geappelleerde ingenomen standpunt instemmen.

Uit artikel 1 lid 1 der Makassarsche Straatbelastingverordening blijkt, dat object der belasting is het (bebouwde of onbebouwde) perceel (dat aan bij de Gemeente Makassar in onderhoud zijnde wegen grenst of belendt, enz.). Dit perceel wordt in artikel 1 lid 2 nader omschreven als onroerend goed of gedeelte daarvan, dat naar zijn aard of bestemming een zelfstandig geheel vormt.

Hieruit volgt dat object der straatbelasting is het een economische eenheid vormend onroerend goed.

Uit artikel 2 lid 1 blijkt verder ten duidelijkste dat „perceel” niet kan zijn de kadastrale eenheid. Immers blijkens dit artikelgedeelte is het Land belastingplichtig als eigenaar van vrije domeingrond. Hieruit volgt dat het object der belasting niet is het onroerend goed, zooals dat bij het Kadaster bekend is en op den meetbrief nader is aangegeven. Immers van vrij landsdomein zal in het algemeen geen meetbrief zijn opgemaakt. Evenmin is dit het geval t. a. v. in erfelijk individueel bezitsrecht en landerijenbezitsrecht bezeten gronden.

Artikel 4 lid 1 der verordening is met het bo-

venstaande niet in strijd, zooals appellante meent, daar immers dit artikel luidend: De belasting wordt berekend naar de breedte van het perceel langs den weg, niet anders dan aangeeft, hoe de belasting wordt berekend, nl. naar de breedte van het perceel (d.i. het onroerend goed of gedeelte daarvan dat naar zijn aard of bestemming een zelfstandig geheel vormt), langs den weg, dus naar de breedte van den economischen eenheid langs den weg.

Waar het nu geen twijfel lijdt dat de woonhuizen met hunne aanhoorigheden resp. Daeng Tompostraat 21 en Daeng Tompostraat 23 zijn afzonderlijke economische eenheden — immers het eene huis wordt door de eigenares bewoond en het andere wordt verhuurd is het opleggen van twee aanslagen voor deze beide economische eenheden geheel in overeenstemming met de Makassarsche straatbelastingverordening.

Omtrent hetgeen appellante verder nog heeft aangevoerd, als zouden verschillende bepalingen der verordening met elkaar in strijd komen en als zou de verordening een ongelijkmatig zware druk leggen op de bezitters van hoekperceelen zijn wij van oordeel, dat deze aangelegenheden niet door ons in beschouwing kunnen worden genomen, daar toch de innerlijke waarde of billijkheid der verordening niet aan ons oordeel kan worden onderworpen, doch uitsluitend de vraag of de verordening juist is toegepast.

Op grond van het voorgaande, zijn wij van oordeel dat de toepassing der verordening ten rechte heeft geleid tot het opleggen van den bestreden aanslag, weshalve wij hebben besloten dezen aanslag bedragende in totaal f 8,— te handhaven.

Aldus gedaan op 15 Mei 1936 door den Inspecteur van Financiën, Hoofd der Inspectie Makassar.

Noot van den inzender.

Bovenstaande uitspraak, die mij werd toegezonden door Mr. H. A. Zeven, adjunct-inspecteur van Financiën te Makassar, vormt een der zeldzame gevallen van beroep, geregeld in art. 49 lid 6 der Locale Raden-ordonnantie jo, het besluit van den Directeur van Financiën van 27 Juli 1908 no. 12320 (Javasche Courant van 28 Juli 1908 no. 60, blz. 945). „Geregeld” is ten deze feitelijk een te weidsch woord, want omtrent deze procedure is niet anders bepaald, dan dat beroep openstaat op een door den Directeur van Financiën aan te wijzen autoriteit of commissie. Men heeft het zelfs niet noodig geacht om een beroepstermijn vast te stellen, zooals later wel is geschied voor het beroep inzake provinciale — stadsgemeente- en regentschapsbelastingen (de vraag rijst of men bij de aanvulling van artikel 6 van Stbl. 1927 no. 517 de overeenkomstige bepaling van artikel 49 der Locale Raden-ordonnantie over het hoofd heeft gezien).

In het onderhavige geval heeft de inspecteur van Financiën den gemeenteraad in de gelegenheid gesteld een verzoekschrift in te dienen en appellante om daarop bij verzoekschrift van repliek te dienen, een en ander naar analogie van de procedure voor den Raad van Beroep in belastingzaken te Batavia, geregeld bij Stbl. 1627 no. 29 laatstelijk gewijzigd bij Stbl. 1936 no. 211.

De omstandigheid, dat verschillende instanties aan het werk gesteld worden om in een materieel zoo onbelangrijke zaak als de onderhavige (een aanslag van f 8 —) te beslissen geeft mij de opmerking in de pen of het geen aanbeveling zou verdienen om een wettelijk voorschrift in het leven te roepen krachtens hetwelk de in het ongelijk gestelde belastingplichtige een bijdrage in de kosten van de procedure heeft te betalen. Het is toch niet juist te achten, dat een belastingplichtige voor materieel — en vaak ook uit rechtskundig oogpunt — hoogst onbelangrijke kwesties (zonder eenig risico zijnerzijds) het beroepsapparaat in werking kan stellen. Voor het beroep inzake Lands- en provinciale belastingen is reeds van ouds het standpunt ingenomen, dat de verliezende belastingplichtige extra in zijn beurs moet tasten. Krachtens de ordonnantie in Staatsblad 1936 No. 211 moet nu bovendien elk tot den Raad van Beroep voor Belastingzaken te Batavia gericht beroepschrift gezegeld worden met f 10.—, welk recht wordt teruggegeven, indien belastingplichtige geheel of ten deele in het gelijk wordt gesteld. Hiermee heeft men bereikt, dat in alle gevallen, waarin de Raad zich onbevoegd verklaart, het beroep niet ontvankelijk is of wordt ingetrokken, belastingplichtige toch een offer moet brengen, hetgeen vóór evengenoemde ordonnantie niet mogelijk was.

Thans nog iets over den inhoud zelve van bovenopgenomen uitspraak.

De overweging, dat aan den administratieven rechter het toetsingsrecht toekomt, tenzij in een bijzonder geval een verbod bestaat, is in overeenstemming met de gangbare leer. Vreemd doet het echter aan, dat de Inspecteur van Financiën het noodig vond, daartoe door belastingplichtige verleid, om een onderzoek in te stellen naar de juistheid van de bewering, dat de verordening op de straatbelasting een omschrijving van het begrip onroerend goed zou bevatten, welke in strijd zou zijn met de omschrijving van dat begrip in het Burgerlijk Wetboek gegeven. Immers bedoelde verordening bevat geen onderwerp van Burgerlijk recht, doch van Publiek recht, zoodat moeilijk kan worden ingezien waarom de Locale Wetgever op dit terrein niet vrij zou zijn om b. v. aan bepaalde ook in het Burgerlijk Wetboek voorkomende uitdrukkingen een anderen inhoud te geven, dan genoemd wetboek er aan toekent.

Zij, die niet zoo ver gaan om het Burgerlijk recht principieel niet van toepassing te achten op publiekrechtelijke verhoudingen, beschouwen dit recht doch slechts als aanvullend recht, geldende indien het publieke recht geen regeling geeft (zie b. v. H. R. 1 Februari 1928, Nederlandsche Jurisprudentie 1928, blz. 782 met een noot van prof. Mr. E. M. Meyers).

De beslissing, dat voor onderwerpelijke straatbelasting als object der heffing het perceel als economische eenheid in aanmerking komt acht ik juist, gezien de omschrijving van onroerend goed in de verordening als het goed, dat naar aard of bestemming een zelfstandig geheel vormt. Belastingplichtige heeft vermoedelijk met zijn bezwaar gedacht aan de toepassing van de Verpondingsordonnantie, waarbij inderdaad de kadastrale en niet de economische eenheid het object der belasting vormt. Een uitzondering vormt hierop de ordonnantie houdende een crisisvoorziening voor het loopende verpondingstijdvak, echter niet in dien zin, dat men van de economische eenheid uitgaat, doch dat het geoorloofd is de verschillende kadastrale eenheden gelegen binnen een lokaal ressort en toebehoorende aan eenzelfde persoon voor de berekening van de tegemoetkoming in de belasting samen te voegen.

K. H. DRONKERS.

PERSONALIA.

Een benoeming:

De Heer D. Kapteyn, tot nu toe gemeente-secretaris van Madioen is benoemd tot burgemeester van Manado. We bieden hem onze hartelijke gelukwensen met deze promotie, want dat is het ongetwijfeld, aan. Niet alleen uit persoonlijke overwegingen wordt onzerzijds deze benoeming toegejuicht. Ook wel daarom, omdat wij weten, dat de benoemde de decentralisatie een warm hart toedraagt en ongetwijfeld een waar burger-vader voor Manado zal worden. Doch ook en vooral verheugen we ons om het feit, dat hier een man uit het corps der secretarissen werd gekozen, een corps waaruit te weinig de burgemeesters hier te lande worden gerecruteerd. Dat de Regeering hier door de daad toont, dat ook de mannen van de gemeentelijke administratie een kans hebben bij sollicitatie voor het ambt van burgemeester, zal ongetwijfeld in breede kringen voldoening wekken.

Den nieuwen burgemeester en zijn standplaats zij een langen tijd van vruchtdragenden arbeid toegewenscht. Van harte nogmaals onze gelukwensen aan benoemde en gemeente.

De

Van
nog te
bepalen
belasting
Alvo
opmerk
Dit b
Gedepu
het heff
Het gel
heffen"
waar di
heffen v
zoodat
hen, die
ning di
of afsch
ring bel

Er is
standpur
goedkeu
wijzigen
verlagen
de heffin
het bes
woorden
het belas
teering
dus de v
zigen en
zij goedk
den staa
wijziging
omdat de
gevorder
zigingsve
in haar a
is dus ve
Hierui
onder he
dus nu o
lastingve

1) Zie
2) De b
Augustus 1
Belangen 1